

Alkmadders

NUMMER 160 - JAARGANG 40 - DECEMBER 2022
KWARTAALUITGAVE STICHTING OUD ALKEMADE

In dit nummer o.a.:

Uitreiking Oud Alkemadeprijs

Kerstkaarten door de eeuwen heen

Hippies op de Hoop en Vertrouwen

De Drie Ambachtshoeve

Kerkstraat 76, Oude Wetering
winnaar van de Oud Alkemadeprijs 2022

40e jaargang, december 2022, nummer 160
Kwartaluitgave van de Stichting Oud Alkemade.
Opgericht 16 december 1980.

Redactie

Alfred Bakker
Geert-Jan van Beek
Sjaak Bouwmeester
Jos Cozijn
José van der Meer-van der Zwet (eindredactie)
E-mailadres van de redactie:
alkmadders@ziggo.nl

Foto's (tenzij anders vermeld)

Archief Stichting Oud Alkemade

Donateursbestand en adreswijzigingen

Leon Hogenboom
06-531 93 655 of per e-mail:
hogenboomleon@gmail.com

Donateurschap

Nieuwe donateurs zijn van harte welkom.
U kunt zich aanmelden via onze website,
per e-mail via info@stichtingoudalkemade.nl
of telefonisch bij het secretariaat: 06 204 56 548.
De minimumdonatie bedraagt € 20,- per jaar,
te voldoen op bankrekening NL09 INGB 0005 4356 41
van Stichting Oud Alkemade. Per post ontvangen van
Alkmadders kost € 12,00 per jaar extra.

Losse nummers

Deze kosten € 5,75 en zijn verkrijgbaar tijdens de
openingsuren van het museum.

Openingstijden

Het Museum Oud Alkemade is geopend op
zondagmiddag van 14.00-17.00 uur en op
dinsdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
In de maanden juli en augustus en op 1e Paasdag,
1e Pinksterdag en 1e en 2e Kerstdag is het
museum gesloten. Op 2e Paasdag en 2e Pinksterdag
is het museum wel open.

Secretariaat

Annelies van Wieringen (06 204 56 548)

Bezoek- en postadres Stichting Oud Alkemade

Saskia van Uylenburchlaan 22
2377 CE Oude Wetering
Telefoon: 071-3312168
E-mail: info@stichtingoudalkemade.nl
Website: www.stichtingoudalkemade.nl

De Stichting Oud Alkemade heeft de culturele ANBI-status
en betaalt daarom geen schenk- of erfbelasting. Uw schen-
king komt dus geheel ten goede aan de activiteiten van de
Stichting Oud Alkemade.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, microfilm of op welke andere wijze ook,
zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

INHOUD:

Van het bestuur	1
Tentoonstellingsnieuws	2
Oud Alkemadeprijs 2022 naar Kerkstraat 76 in Oude Wetering	3
Ontnuchteringswandeloctocht door museum Oud Alkemade	4
Kerstkaarten door de eeuwen heen	5
Hippies op Hoogmoeds Hoop en Vertrouwen	8
De korentienden van Alkemade in 1343/1344	12
Schenkeningen	13
De Drie Ambachtshoeve te Oud-Ade	14
De vuurtorens van het Braassemermeer	18

Van het bestuur

Beste donateurs,

Het is gelukt: de 1500ste donateur is binnen! Op 15 november kwamen de heer en mevrouw Lommerse uit Buitenkaag het museum binnenlopen en hebben zich ingeschreven als donateur. We hebben er wel even op moeten wachten, maar het is voor ons een geweldig prestatie om dit aantal te bereiken.

Hieruit blijkt maar weer dat wij als Stichting Oud Alkemade breed gedragen worden door onze inwoners en mensen daarbuiten, waarvoor onze hartelijke dank.

Op zondag 20 november was Gert Wentzel bij ons aanwezig om schilderijen van Marinus Heijnes te fotograferen en deze te voorzien van een 'certificaat van echtheid'. De belangstelling was groot. Een veertigtal eigenaren van schilderijen - uit het hele land! - meldden zich deze middag bij ons museum. Gert heeft ook voor de vele bezoekers een leuke lezing gegeven over het leven en werk van Marinus Heijnes. Na de fotografeersessie kregen de eigenaren van de schilderijen hun certificaat uitgereikt en kon men ook elkaar schilderijen bewonderen. *Bestuur en medewerkers wensen u mooie en gezellige feestdagen en een voorspoedig en vooral gezond 2023. Wij hopen u in het nieuwe jaar weer in ons museum te ontmoeten.*

Lex van der Zwet, voorzitter

Kerstkaart uit de verzameling van mevrouw Jo Brand-Lemmers.

Beste lezer,

Voor u ligt weer een heel lezenswaardig nummer. Het verleden van voormalig Alkemade wordt vanuit verschillende kanten belicht. We beginnen met de meest recente: de uitreiking van de Oud Alkemadeprijs. De zoektocht van het bestuur leidde, en niet voor de eerste keer, naar een pand in Oude Wetering. Tijdens de geanimeerde donateursavond, die van start ging met de film die Agnes Turk maakte over de bouw van het nieuwe depot, ging alle aandacht voor deze uitverkiezing naar Wouter en Sandra van Asch.

Ook in Oude Wetering, aan de Kerkstraat, lag ooit het vrachtschip Hoop en Vertrouwen dat na een 'wereldreis' tegenwoordig in Parijs aan de kade ligt. Hoe het daar terecht kwam leest u in een uitgebreid artikel hierover.

Om alvast een beetje in de kerstsfeer te komen moet u het artikel over de geschiedenis van de kerstkaart eens lezen. Mevrouw Jo Brand-Lemmers uit Leimuideren heeft een prachtige verzame-

ling kerstkaarten waaruit we een keuze hebben gemaakt om in ons blad af te beelden.

Over de boerderij Drie Ambachtshoeve is zoveel te vertellen dat wij in dit nummer alleen deel 1, over de oudste periode, kunnen publiceren.

Nog verder terug in de tijd gaat een artikel over een tamelijk onbekend fenomeen in onze contreien: de korentienden. Uit eeuwenoude documenten blijkt namelijk dat er in onze omgeving graan werd verbouwd.

Minder ver terug gaan we met de geschiedenis en de restauratie van de 'vuurtorens', ofwel de lichtbakens, die ooit langs de oevers van het Braassemmeer stonden.

Wij wensen u weer veel leesplezier! Wilt u reageren, stuur dan een email naar alkmadders@ziggo.nl.

José van der Meer-van der Zwet, eindredacteur

Tentoonstellingsnieuws

Op dinsdag 27 december is de tentoonstelling 'De Virtuozes Kagerplassen' over de schilder Marinus Heijnes voor de allerlaatste keer te bekijken. Tijdens de fotografeersessie van Gert Wentzel op 20 november jl. kwam een aantal nog niet gecatalogiseerde schilderijen voor de dag. Ook bleek Heijnes portretten van inwoners uit de Kaag te hebben geschilderd.

De tentoonstelling 'Van Toen naar Nu' is nog tot eind februari 2023 te bezoeken, maar wel in een beperktere vorm. We gaan in het nieuwe jaar beginnen met het fasegewijs afbreken van deze tentoonstelling en het inrichten van een nieuwe tentoonstelling.

**LET OP:
TIJDENS DE KERSTDAGEN,
25 EN 26 DECEMBER,
IS HET MUSEUM GESLOTEN.**

Cees van Lent met een portret van tante Kee en van zijn opa Cees van Lent.

Veel belangstellenden voor de lezing van Gert Wentzel over Marinus Heijnes.

Nieuwe tentoonstelling in voorbereiding

De nieuwe tentoonstelling krijgt de titel 'Daar komt de bruid!'. De opening is gepland op **zondag 26 februari 2023**. De tentoonstelling zal zich richten op het trouwen door de eeuwen heen. In ons fotoarchief hebben wij wel zo'n 150 trouwfoto's. Het is mooi om aan de foto's te zien hoe de trouwkleding de afgelopen honderd jaar veranderd is. Inmiddels hebben wij 38 trouwjurken in bruikleen gekregen voor de tentoonstelling, waar ook bijzondere exemplaren bij zitten. Naast de traditionele trouwerijen man-vrouw zijn er ook foto's van trouwerijen van mannen en vrouwen van hetzelfde geslacht. Ook zijn er foto's van religieuze vrouwen die "trouwen met God". En van een trouwerij in 1955 waarbij vier kinderen uit één gezin op dezelfde dag trouwden.

De meeste huwelijken vinden in vrijheid plaats. Maar dat was niet altijd het geval. Denk bijvoorbeeld aan het uithuwelijken van kinderen om binnen dezelfde stand te blijven. Een ander voorbeeld vormen de gebeurtenissen in kamp Westerbork tijdens de Tweede Wereldoorlog. Er vonden daar in die tijd 261 huwelijken plaats, waarbij een groot deel van de echtparen besloot te trouwen, omdat ze dachten dat een huwelijk hen zou beschermen tegen het vertrek uit Westerbork. Zij kwamen echter bedrogen uit. Sommigen werden vier dagen na hun huwelijk al naar de vernietigingskampen Auschwitz, Dachau of Sobibor gestuurd. Saskia Aukema heeft hierover een indrukwekkend boek geschreven met als titel: 'Tot de dood ons scheidt'.

Het thema trouwen heeft dan ook meerdere gezichten.

Wij proberen u daar in de tentoonstelling een beeld van te geven.

Oud Alkemadeprijs 2022 naar Kerkstraat 76 in Oude Wetering

José van der Meer

Tijdens de druk bezochte en geanimeerde donateursavond van 14 oktober jl. werd na een aantal jaren weer de Oud Alkemadeprijs uitgereikt. Deze keer viel de eer te beurt aan Wouter en Sandra van Asch. Zij ontvingen de prijs voor het in de oorspronkelijke staat restaureren van hun huis aan de Kerkstraat 76 in Oude Wetering.

Wouter en Sandra kochten het pand in maart 2015 en gingen er in augustus 2015 wonen, hoewel het huis toen nog volop in de verbouwing was.

Sandra: “We hebben eerst een aardig poosje in de ‘opgeruimde’ rommel gezeten. Ik noem het ‘opgeruimde rommel’, omdat wij er altijd voor zorgden dat het opgeruimd en geordend was. Dat geeft overzicht. En als er weer een lading materiaal geleverd werd was er altijd plek om deze te stallen of neer te leggen.”

Ook de vader van Sandra, Loek Akerboom, kon je bijna altijd in het huis vinden met een bezem of stoffer en blik in z'n hand.

De verbouwing

Wouter en Sandra vertellen verder: “Nadat de handtekening bij de notaris was gezet, zijn we gelijk begonnen met slopen. Dat was een klus die secuur gedaan moest worden. Daar hebben we hulp bij gehad van verschillende vakmensen. De werkzaamheden hebben wij ook gedeeltelijk uitbesteed.

Het huis stond ook behoorlijk scheef. Aan de voorzijde (rechts) hebben wij de eerste verdiepingvloer 22 cm omhoog gehaald en aan de achterzijde (links) hebben wij deze acht cm laten zakken. Zodat het weer waterpas stond.

De buitenmuren zijn ook allemaal vervangen. In eerste instantie dachten wij nog de oude stenen te kunnen hergebruiken, maar die waren zo poreus dat die niet in aanmerking kwamen.

Aangezien het huis niet goed geïsoleerd was, wilden wij de vloer van de begane grond eruit hebben om er een dik pak piepschuim neer te kunnen leggen. We dachten één betonnen vloer eruit te halen, maar dat bleken er dus drie te zijn! De muren zijn houtskelet met een dik pak isolatie.

De indeling van de ruimtes was ook een flinke klus. Aan de achterzijde hebben wij een uitbouw van 2,5 meter.

Wouter van Asch en Sandra van Asch-Akerboom ontvangen de oorkonde en het schildje behorende bij de Oud Alkemadeprijs 2022.

Het huis zoals het gekocht werd; de muurankers zitten er dan nog in.

De begane grond is dan ook behoorlijk ruim. Bij aankoop was de eerste etage één grote open ruimte tot aan de nok met twee kleine kamertjes met bedsteden. Hoe leuk en mooi dat ook was, praktisch kan je het niet noemen, dus alles is eruit gehaald. We hebben nu een zolder gecreëerd en op de eerste etage zijn drie slaapkamers, een badkamer, een toilet en een hele ruime overloop. Aan het huis is ook een aanbouw gemaakt van 17 meter.

De voorzijde van het huis vinden wij echt een eyecatcher, een blikvanger. Wij wilden dan ook de hanenkammen boven het raam en de deur en het boerenvlechtwerk terug zien in de gevel. Een kunststof kozijn vonden wij niet passend bij de stijl van het huis, daarom is bewust gekozen voor mooie, dikke hardhouten kozijnen. Aan de achterzijde hebben wij wel weer gekozen voor kunststof kozijnen. De muurankers zijn niet meer nodig, maar toch denken we erover om decoratieve muurankers terug te plaatsen om de gevel zo authentiek mogelijk te houden.”

Ontnuchteringswandeloct door museum Oud Alkemade

De inmiddels traditionele Ontnuchteringswandeloct op de zondagochtend na de Veense kermis deed dit jaar ons museum aan. In totaal hebben er 564 wandelaars het museum van binnen gezien. Zij konden een blik werpen op de tentoonstellingen ‘Van Toen naar Nu’ en die van Marinus Heijnes. Het

initiatief was een groot succes en heeft Oud Alkemade een kleine twintig nieuwe donateurs opgeleverd.

Kerstkaarten door de eeuwen heen

Bewerking: Geert-Jan van Beek

Schilderij van de Spaanse schilder Murillo van omstreeks 1650. Hij maakte veel schilderijen met religieuze afbeeldingen. Het tafereel doet aan de afbeeldingen van veel kerstkaarten denken.

In januari 2020 kreeg de Stichting Oud Leimuiden-Rijnsaterwoude van de nu 91-jarige mevrouw To Brand-Lemmers uit Leimuiden een gedeelte van haar verzameling kaartenalbums. Mevrouw Brand is al haar hele leven verzamelaarster geweest. In de albums zaten onder meer kerstkaarten vanaf ongeveer 1955 tot nu. Van heel sober tot prachtige bijna schilderij-achtige prenten.

Haar verzameling werd steeds groter, omdat ze van vele mensen om haar heen kaarten kreeg toegestuurd. Nadat mevrouw Brand op haar 33^e haar rijbewijs had gehaald, stroopte ze voor haar verzameling ook beurzen af, onder meer in Uithoorn en Haarlem. Ze ruilde wat, kocht en verkocht wat en zodoende had ze steeds weer iets nieuws in handen.

De ontvangen verzameling was voor de Stichting Oud Leimuiden-Rijnsaterwoude aanleiding om in Tijdinghen van december 2021 een artikel op te nemen van de hand van Dikky van Velzen. De redactie van de Alkmadders kreeg toestemming om dit artikel ook voor de Alkmadders te gebruiken.

Sturen we nog kerstkaarten?

Uit de kerstkaartenverzameling van mevrouw Brand blijkt dat een oude traditie, het sturen van kerstkaarten, weer enorm

Een kerstkaart uit de jaren veertig van de vorige eeuw.

populair werd in december 2020. Post.nl bezorgde toen veertien miljoen kaarten en brieven per dag. En dat was bijna het dubbele aantal van een gemiddelde postbezorging per dag. In Nederland werden er rond 2005 zo'n 200 miljoen kerstkaarten verstuurd. Ruim twaalf jaar later, in 2017, nam dit af naar ongeveer 85 miljoen.

Heel veel mensen voelden zich door de corona-epidemie en de daarmee gepaard gaande strenge maatregelen behoorlijk eenzaam. Er werden weer volop kerstkaarten verstuurd en dat was bijzonder, omdat de handgeschreven kaart al behoorlijk was vervangen door de digitale versie. Men wilde het kennelijk allemaal toch weer wat persoonlijker doen.

De historie van de kerstkaart

Wenskaarten, de voorlopers van de kerstkaarten, ontstonden al in de 15^e eeuw. Het waren meestal liefdesuitingen die op papier werden gezet. Vanaf de 17^e eeuw nam het versturen van wenskaarten snel toe, al was het nog wel voorbehouden aan de rijken, omdat zowel een kaart als het versturen ervan een kostbare zaak was. Aan het einde van de 19^e eeuw kwam de mechanische kaartproductie op gang en werden de ansichtkaarten goedkoper. Met de introductie van de postzegel werd kaarten sturen voor iedereen betaalbaar.

In 1843 werd de eerste kerstkaart gemaakt door de Engelse tekenaar John Callcott Horsley, met de pakkende tekst 'A Merry Christmas and a Happy New Year to You'. De kaart werd gemaakt op verzoek van zijn vriend Sir Henry Cole. Henry Cole was een hoge ambtenaar die had geholpen met het opzetten van het nieuwe *Public Record Office*, de latere *National Archives*. Hij bedacht dat, in navolging van de toen al populaire Valentijnskaarten, een voorbedrukte kerstkaart een mooie en snelle manier zou zijn om zijn vele vrienden de beste kerstwensen over te brengen. Deze eerste kerstkaart toonde een kerstviering van een gezin met aan de ene kant arme mensen die voedsel kregen en aan de andere kant arme mensen die kleren ontvingen. De moraal was dat de kerstviering

De allereerste kerstkaart van John Callcott Horsley.

Bron: Historiek.net

ook een moment was om aan de armen te denken en deze te helpen. Er ontstond wel enige beroering, omdat er in het tafereeltje op de kaart wijn wordt gegeven aan een klein kind. Er werden duizend kaarten gedrukt. Opmerkelijk was dat Charles Dickens in datzelfde jaar het bekende 'A Christmas Carol' schreef, waarin dezelfde moraal werd beschreven.

Waarschijnlijk heeft Cole zich daarvoor laten inspireren. Maar ook uit de oudheid is het geven van attenties al bekend. De Keltisch-Germaanse druiden gaven elkaar aan het begin van elk jaar een maretak, voor hen een heilige plant. De Romeinen gaven elkaar tijdens de nieuwjaarsviering ook geschenken, met hetzelfde idee erachter, namelijk

anderen te laten delen in je overvloed. Op het Europese vasteland werden houtsnijwerken met religieuze afbeeldingen aangeboden aan geliefden en kasteelheren. De meest bekende kerstgeschenken zijn wel die van de Drie Wijzen uit het Oosten, te weten mirre, wierook en goud voor het kindje Jezus.

Vanaf 1845 kregen de kerstkaarten steeds meer wisselende afbeeldingen: religieuze afbeeldingen, roodborstjes, sneeuwscènes, kinderfiguren, kerstbomen en later ook de kerstman. De kaarten werden soms gemaakt van tin of aluminium, zodat je ze kon neerzetten. Ook werd er reliëf gebruikt in de kaarten en soms werd met goudkleurige folie en fluwelen stofjes gewerkt. Er waren veel zelfgemaakte kaarten, ook toen al!

Een knipkunstkaart.

De productie van de moderne kerstkaart startte op de in 1893 gehouden World's Columbian Exposition, ook bekend als de Chicago World's Fair. Dit was een wereldtentoonstelling, gehouden in Chicago, ter viering van het feit dat vierhonderd jaar eerder Christoffel Columbus in Amerika aankwam. Rond 1900 werden bedrijven zoals Hall Brothers Inc. (later omgedoopt tot Hallmark Cards), American Greetings, Rust Craft en Buzza opgericht. Inmiddels is Hallmark een begrip geworden en worden er dagelijks miljoenen kaarten geproduceerd. Apart detail is dat Hallmark sinds 1915 alle officiële kerstkaarten voor iedere president van de Verenigde Staten heeft gemaakt. President Johnson bestelde ooit, in 1967, 40.000 kaarten bij Hallmark. In de VS begon de in Duitsland geboren drukker Louis Prang omstreeks 1875 met het massaal produceren van kerstkaarten. Deze waren zeer in trek bij het Amerikaanse publiek en het verzenden van een kerstkaart werd steeds gebruikelijker. In Nederland bood een Amsterdamse boekhandelaar in 1873 als eerste wenskaarten aan, veelal nieuwjaarskaarten met een leuke wens in rijmvorm. Het massaal versturen van kerstkaarten werd hier pas na de Tweede Wereldoorlog populair.

Thema's

Er zijn door de tijd heel wat thema's voorbij gekomen in de kerstkaartindustrie. De periode tussen de twee wereldoorlogen wordt gekenmerkt door overvloed en vervolgens armoede tijdens de grote recessie. Dit kwam ook terug in de kerstkaarten die gedrukt werden: er was een afname van de mooie designs en kleine kunstwerken zoals die aanvankelijk te zien waren. Veel kaarten staken de draak met de depressie en de armoede van die tijd. Tijdens de oorlog werden er heel wat kaarten verzonden naar het thuisfront, als dat mogelijk was. De kaarten werden zelfs gebruikt als propaganda tussen rivaliserende partijen. In de jaren dertig werd de gevouwen kaart populair. Het voorblad had een artistiek design en aan de binnenkant werden de beste wensen neergezet. Het is wel opvallend dat op de meeste kerstkaarten van vroeger veelal de wensen aan de binnenkant gedrukt of geschreven stond, en later steeds meer op de voorkant van de kaart. Na de oorlog kwam er weer wat meer humor in de kaarten.

De thema's vrede en liefde uit de Flowerpower-tijd en de eerste maanlanding wer-

In de kerstnacht wordt in Sarhua in het Andesgebergte urenlang om het hardst gedanst door dorpsherders op klompen voor het kerkportaal bij muziek van violen en de Andesharp.

den in de jaren zestig veelvuldig gebruikt. In de jaren zeventig nam het verkopen van kerstkaarten door en voor liefdadigheidsinstellingen een grote vlucht.

De computer doet zijn intrede

Door de snelle opmars van de personal computer ontstond in de jaren negentig de eerste software waarmee mensen hun eigen kerstkaart konden maken en afdrukken op hun eigen kleurenprinter. De

traditionele drukkers sprongen direct op de nieuwe technologieën in en bedrijven als Hallmark en American Greetings boden de consument de mogelijkheid om zelf hun kerstkaarten te laten maken en afdrukken. Ook de virtuele, per mail verstuurd kerstkaart deed zijn intrede. De automatisering ging vaak ten koste van de originele kerstkaart, maar zorgde er ook voor dat deze bijvoorbeeld kon worden uitgerust met een muzikaal deuntje.

In de 21^e eeuw zette de automatisering zich snel voort. De consument heeft intussen een ruime keuze aan websites waar men zelf een kerstkaart kan laten maken. Ook fotodiensten bieden allerlei mogelijkheden aan om kerstkaarten te maken, waarbij het zelfs mogelijk is om foto's en filmpjes in de kaarten te importeren. Ook in 2021 zette de trend om meer kaarten te versturen door. En opnieuw speelde

de corona-epidemie hier een belangrijke rol in, want persoonlijk bezoek was nog steeds maar beperkt mogelijk. Nu alle coronamaatregelen zijn opgeheven zal de traditionele kerstkaart, die ook vaak nog met de hand gemaakt wordt met allerlei mooie handwerktechnieken en versieringen, nog steeds een belangrijke plek innemen in de traditie van de kerstgroet.

Bronnen:

- Tijdinghen, kwartaalblad van de Stichting Oud Leimuideren en Rijnsaterwoude, jaargang 24, nummer 4.
- Kerstkaartenverzameling Mevrouw Brand-Lemmers.

Hippies op Hoogmoeds 'Hoop en Vertrouwen'

Alfred Bakker

Op Kerkstraat 65 in Oude Wetering woonde het echtpaar Jan Hendrik Hoogmoed en Debora Pietje Boogaard. Jan Hendrik kwam uit een schippersfamilie in het Gelderse Rossum. Debora Pietje was de dochter van Hermanus Boogaard, die op Kerkstraat 65 een winkeltje dreef.

Vader Willem Adrianus Hoogmoed heeft voor zijn zoon Jan Hendrik in 1930 een zogenaamde luxemotor laten bouwen op de werf van De Bock & Meijer in Leimuiden. Hoogmoed doopte het schip 'Hoop en Vertrouwen'. Hij heeft ermee gevaren vanaf 1931. Hoogmoed had tot 1956 verschillende dekknechten in dienst. Vanaf dat jaar voer hij samen met zijn vrouw, die onder andere de lier bediende bij het lossen van zand en grind.

Hoogmoed heeft een uitgebreide administratie en een dagboek bijgehouden tot zijn dood in 1991. Zijn archief is na het overlijden van Debora Pietje in 2004 uiteindelijk bij de Stichting Oud Alkemade terecht gekomen.

In het dagboek schrijft Hoogmoed onder andere dat hij de Hoop en Vertrouwen verkocht heeft in 1974. Dankzij een deskundige op het gebied van de binnenvaart zijn details over die verkoop bekend. Ook hebben we de koper van het schip kunnen traceren in Frankrijk.

Hieronder beschrijven we de laatste dagen van de Hoop en Vertrouwen in Oude Wetering, de verkoop onder hilarische omstandigheden en de laatste reizen van het schip naar Amsterdam en Parijs.

De Hoop en Vertrouwen

Hoogmoed heeft met zijn vrouw gevaren tot juli 1973, een paar maanden nadat hij 65 was geworden. Zijn belangrijkste afnemer van zand en grind was Boot Beton aan de Westerdijk in Leimuiden. Op 17 juli 1973 ging hij naar het kantoor van Boot om afscheid te nemen.

De Hoop en Vertrouwen aan de kade in Oude Wetering, 1963.

Daarna knapte hij het schip op: "luiken geschrobt, de grijze band geverfd." Ook liet hij regelmatig de motoren 'Kromhout' en 'Samofa' draaien. De Samofa-diesel stond helemaal voorin het ruim van het schip, voor het zandschot. De motor dreef de zogenaamde zandlier aan. Met de zandlier kon de Hoop en Vertrouwen zijn lading zelf lossen: het schip was dus een zelflosser. De motor die de schroef van het schip aandreef, was een Kromhout TS 117 (150 pk bij 1500 toeren).

Hoogmoed heeft het schip nog een jaar voor de deur van Kerkstraat 65 laten liggen. Op 18 juli 1974 kreeg hij een aanmaning van Provinciale Waterstaat over de ligplaats van de Hoop en Vertrouwen. Hoogmoed schreef op 5 augustus terug dat zijn schip sinds zaterdag 3 augustus niet meer aan de kade voor zijn huis lag, maar een andere ligplaats had (voorlopig in Amsterdam-Noord).

Het huis van de families Hoogmoed en Boogaard op Kerkstraat 65-66 omstreeks 1985.

Jan Hendrik en Debora Pietje Hoogmoed (links) in 1973 bij het veertigjarig huwelijk van Pietje Debora Boogaard en Henri Hendrikus Reumerman in Leimuiden.

29.	Telef. met A. van Terpstra Studenten	1.75.
30.	Naar Leids belasting kantoor	4.90.
31.	Een bus afbijmiddel Willem's	4.90.
31.	Belorg. het palet. Kol. iijr.	21.
31.	aan het rieden van 6 gaten bij gestopt	
5 aug.	2 brieven: naar Stij v. B. H. Stedman	1.00.
	te transporteren =	f 174.20.

Uit het huishoudboekje van juli/augustus 1974.

Het schip wordt verkocht

Jan Hoogmoed zette waarschijnlijk een advertentie in het weekblad Schuttevâer, waarin hij het schip te koop aanbood voor een bedrag van f 18.000,-. Schipper J. Terpstra uit Amsterdam-Noord vernam daardoor dat er een schip in Oude Wetering te koop was. Pieter Klein, de schoonzoon van J. Terpstra, verhaalt: “In juli 1974 kwam Jean-Michel Fage uit Parijs bij ons informeren naar te koop liggende schepen en hij vroeg of ik bereid was te bemiddelen. We zijn een paar keer her en der gaan kijken en bij scheepsmakelaar Hofman Amsterdam langs geweest tot we uiteindelijk met het schip in Oude Wetering aan kwamen zetten.”

Een vriend van Fage reed samen met hem in zijn 2CV vanuit Parijs naar Amsterdam. “Jean-Michel leek het wel wat, maar ik vond het nogal een eindje uit de buurt en fors aan de prijs. Toch maar gegaan.” Pieter, Jean-Michel en zijn Franse vriend reden naar Oude Wetering.

Jean-Michel Fage, augustus 1974.

“Daar aangekomen zagen we het schip al spoedig liggen. Het lag er mooi bij zo aan een laag walletje. Jean-Michel was op slag verliefd op het schip. De heer Hoogmoed opgezocht om over de prijs te onderhandelen. Jean-Michel zou kijken of hij het geld bij elkaar kon krijgen en dan zou er over beslist worden.”

Jan Hoogmoed noteerde in zijn dagboek op maandag 29 juli 1974 een telefoongesprek vanuit Amsterdam. Volgens Pieter Klein bracht men Hoogmoed in dat gesprek op de hoogte dat Jean-Michel eerst terug moest naar Parijs om het geld bij elkaar te krijgen. Dat lukte. Hij zal Kleins schoonvader Terpstra gebeld hebben om te zeggen dat de koop doorging. Terpstra maakte een afspraak met Hoogmoed in Oude Wetering voor donderdag 1 augustus. Fage durfde echter niet met de f 18.000,- in contanten met de auto de grens over. Hij ging met de trein en ‘smokkelde’ het zo naar Nederland.

Vanuit Amsterdam reden Pieter, Jean-Michel en zijn vriend per 2CV weer naar Oude Wetering. Dankzij Hoogmoeds dagboek weten we dat de verkoop om vijf uur 's middags plaatsvond. In Jean-Michels woorden: “la transaction avait été très rapide à bord de la péniche” (de transactie ging erg snel in de kajuit). Vervolgens ging Hoogmoed met de drie langharige studenten naar de Raiffeisenbank op Veerstraat 38. Het was al na sluitingstijd, maar Hoogmoed had directeur Gerrit Eveleens op de hoogte gesteld van hun komst.

De dame van de bank stond wel even raar te kijken toen ze de zeer gelovige Hoogmoed met drie hippies voor de deur zag staan. Hoogmoed wilde het geld gecontroleerd en met een getuige erbij geteld hebben.

Nadat het geld goed bevonden was, kon het koopcontract ondertekend worden. De biljetten werden zolang in een stalen kast of lade opgeborgen, de kluis was al op slot, en het kon pas de volgende dag in de boeken verwerkt worden (aldus Pieter Klein).

In Oude Wetering wordt ook verteld dat Hoogmoed het geld niet meer naar de Raiffeisenbank kon brengen omdat die gesloten zou zijn. “Uit angst dat er mensen met verkeerde bedoe-

Het interieur van de Raiffeisenbank.

HOOP EN VERTROUWEN / OUDE WETERING

Het naambord wordt nu bewaard in museum Oud Alkemade, 2022.

lingen zouden weten dat er zoveel geld in huis was, durfden zij niet de nacht in hun huisje op Kerkstraat 65 door te brengen. Het geld werd in een schuur verstopt en ook zij hebben die nacht in de schuur geslapen. De volgende morgen kon het naar de bank worden gebracht.”

Het verhaal van Pieter Klein en het dagboek van Hoogmoed zijn echter zo gedetailleerd dat we dit als ‘dorpsrodde’ kunnen beschouwen.

Nog dezelfde dag van de verkoop begon Hoogmoed met het leegruimen van het schip. De gehele volgende dag “hard gewerkt schip leeg te ruimen. Eerst oud ijzer handelaar. Met (neef) Herm samen twintig kruiwagens zand en kachel naar huis. Bed, stoelen, alle kasten leeg, wat opgeveegd.”

Hoogmoed verwijderde ook het houten naambord van de Hoop en Vertrouwen en het metalen bord met de naam J. Hoogmoed. Enkele andere attributen bleven vooralsnog aan boord.

Oude Wetering-Amsterdam

Op zaterdag 3 augustus reed een vriend van Terpstra hem naar Oude Wetering. In een tweede auto reden Jean-Michel Fage, een Franse vriend en Pieter Klein naar Oude Wetering.

In Hoogmoeds dagboek staat dat toen het gezelschap uit Am-

sterdam arriveerde hij nog aan het opruimen was. Schipper Terpstra kwam om 9.00 uur aan boord, zijn schoonzoon Pieter Klein en de twee Fransen om 10.15 uur.

Drie kwartier later zette de Hoop en Vertrouwen koers naar Amsterdam. Speciaal voor die ene dag varen sloot Hoogmoed een aanvullende verzekering af bij zijn maatschappij E.M.M. (Eendracht Maakt Macht) in Sliedrecht.

Aan boord waren het echtpaar Hoogmoed-Boogaard met vijf passagiers. De bestemming was Amsterdam-Noord. Daar had J. Terpstra zijn tjalk liggen naast de pontfuik van het IJ-veer. De kortste route door Amsterdam naar het Afgesloten IJ is via de Nieuwe Herengracht, maar die was vanwege de staande mast van de Hoop en Vertrouwen overdag niet mogelijk. De spoorbruggen over de Oosterdoksloop draaiden alleen ’s nachts open. Ze voeren via Alphen, het Aarkanaal, de Drecht, Amstel tot aan de Omval. Daar begon de Weespertrekvaart die via Diemen en de Gaasp naar het Amsterdam-Rijnkanaal voerde.

Koffie

“Ik meen dat Hoogmoed vertelde, tijdens onze reis, dat hij achter in het ruim een partij ijzer had liggen om bij leeg schip de schroef ver genoeg onder water te houden. Dat ijzer was er niet meer en bovendien lag er voorin het ruim nog een bergje zand,

De 2CV en Jean-Michel Fage op het dek van het schip in het Afgesloten IJ; op de achtergrond het Centraal Station van Amsterdam, augustus 1974.

Onderweg op de Maas ter hoogte van de spoorbrug bij Anchamps.

Voor een tunnel in het Canal des Ardennes.

dus we hadden weinig water op de schroef. Helaas was er niet veel meer aan boord, dus met een emmer en een bezem hebben we dat zand naar achter in het ruim ‘versleept’. Dat nam een goed deel van de reis naar Amsterdam in beslag. Hoogmoed meerde het schip om 18.15 uur af bij wat tegenwoordig het IJplein heet, in de buurt waarvan wij ook met onze tjalk lagen.” In Pieter Kleins herinnering was Hoogmoed erg gesloten, weinig spraakzaam. Bij de overdracht werd hij nog zwijgzamer. Ook mevrouw Hoogmoed had het flink te kwaad. “Ze hebben bij ons aan boord nog een kopje koffie gedronken, waarna ze om zeven uur ’s avonds de reis terug aanvaardden.” Het echtpaar ging met de pont naar Amsterdam CS, nam de trein naar Leiden en was met de bus om tien over half tien weer thuis in Oude Wetering.

Instructies in Amsterdam

Hoogmoed ging op dinsdag 6 augustus nog een keer naar Amsterdam-Noord. Hij liet de Kromhout- en Semofa-motoren in het schip elk twee uur lang draaien. “Instructies gegeven, koelwater doorspoelen, kist schoongemaakt. Ankerketting er uit en gevleid.”

In ruil voor zijn bemiddelingen en de uitgebreide zoektochten kreeg Pieter Klein van Jean-Michel Fage de schippersvlet van de Hoop en Vertrouwen, die altijd boven de achterstevan hing. Pieter heeft de roeiboot nog steeds: hij is herkenbaar aan de butts aan de voorkant.

In aanvulling op de vlet kreeg Pieter Klein de reserve navigatie-lichten van het schip. “Ook voor de zware katoenen dekkleden had Fage geen doel. Dat alles heeft bij ons nog lang dienst gedaan. Eén van de petroleum ankerlichten hangt nu nog bij ons in de slaapkamer.”

De Zohr in Parijs, 2021.

Amsterdam-Parijs

De familie Terpstra was na de overdracht op zaterdag 3 augustus nog een weekje bezig om schip, inboedel, en proviand voor de reis gereed te maken. Een week later verlieten Terpstra, vrouw en kleinzoon Amsterdam-Noord en zetten koers naar Parijs. Jean-Michel voer een paar dagen mee, maar moest daarna weer aan het werk. Hij was ingenieur en werkte bij een organisatie “die iets met het milieu van doen had.” Ze voeren via het Amsterdam-Rijnkanaal, Waal en Maas-Waal-kanaal naar de Maas. Via Maastricht, Luik, Namen en Mezières voeren ze iets voor Sedan het Canal des Ardennes in naar de Aisne. Na een stukje de Seine opvaren kwamen ze bij de bestemming, het Île de la Cité in het centrum van Parijs. Liefhebbers kunnen de route volgen op <https://map.openseamap.org/>.

In Parijs vond de overdracht plaats aan Jean-Michel Fage. Hij herdoopte het schip tot Zohr. Volgens de zwager van Piet Klein is dat een Arabische vrouwen naam met de betekenis ‘stralend’. [Zohra, afgeleid van Zahra, een Arabische meisjesnaam die ‘bloeiende bloem’ of ‘stralend wit’ betekent.]

De Zohr is afgemeerd aan de Port de la Tournelle in Parijs en vervolgens geschikt gemaakt voor bewoning door een toegangsdeur vanaf het dek naar de laadruimte. Vader en zoon Terpstra hebben het schip later nog eens opgezocht. Het was toen duidelijk geen zelflosser meer. “Bij het loodrecht zetten van de mast, die iets achterover behoort te hellen, is de as van de lier gebroken. Daardoor kon de zelflossermast niet meer gestreken of gezet worden.” Het schip ligt nog steeds aan de Port de la Tournelle langs de zuidoever van de Seine, tegenover het Île Saint-Louis, vlakbij de Notre-Dame.

Bronnen:

- Ko Blok & Jan van 't Verlaat (2019): Zand, grind en de historische binnenvaart; honderd jaar zelflossen. Bussum, Thoth.
- Jean-Michel Fage, email 21 februari 2022.
- Jan Hendrik Hoogmoed, dagboek 1973-1974 (archief Stichting Oud Alkemade).
- Jaap Schoenmaker, email 2021.
- Foto's: Henk de Jong, Pieter Klein, Riet Langhout-Niezen, Jaap Schoenmaker, Kees Terpstra, Agnes Turk.

Met dank aan Pieter Klein.

De korentienden van Alkemade in 1343/1344

Piet van der Plas

In het Nationaal Archief in Den Haag is een klein deel van de administratie van Willem IV, graaf van Holland, Zeeland en Henegouwen (1307-1345) bewaard gebleven. Er is onder meer een overzicht aanwezig van de inkomsten die deze graaf in 1342/1343 haalde uit de korentienden van het ambacht Alkemade.

Het overzicht bestaat uit de volgende opsomming:

*Item ontfaen van corentiende, die Dirx van Alkemade waren ende vercoft worden int jair 42 ende verscenen waren, voir dat mijn here 't goed overgaf
In den Kaghe van tiende Hughe Walix s 3 pond 8 schelling
Item van den Ake tiende Hanne Wibrand 6 denarie
Item Abnesse van tiende Jacob Heynen 4 pond 11 schelling
Item up die Aa van tiende Dirck Hobben 9 pond 4 schelling
Item up die Nuwe Weteringhe van tiende Gheyekijn die Hoosche 3 pond 15 schelling
Item up die Oude Weteringhe van tiende Doede Harken 5 pond 11 schelling
Item die Veentiende Loude Hillen 7 pond 10 schelling
Item in Bloemenvenne van tiende Jacob Nuvenveen 12 pond 12 schelling
Item in Zevenaerbroec van tiende Gheerlof Gheret 4 pond 7 schelling.*

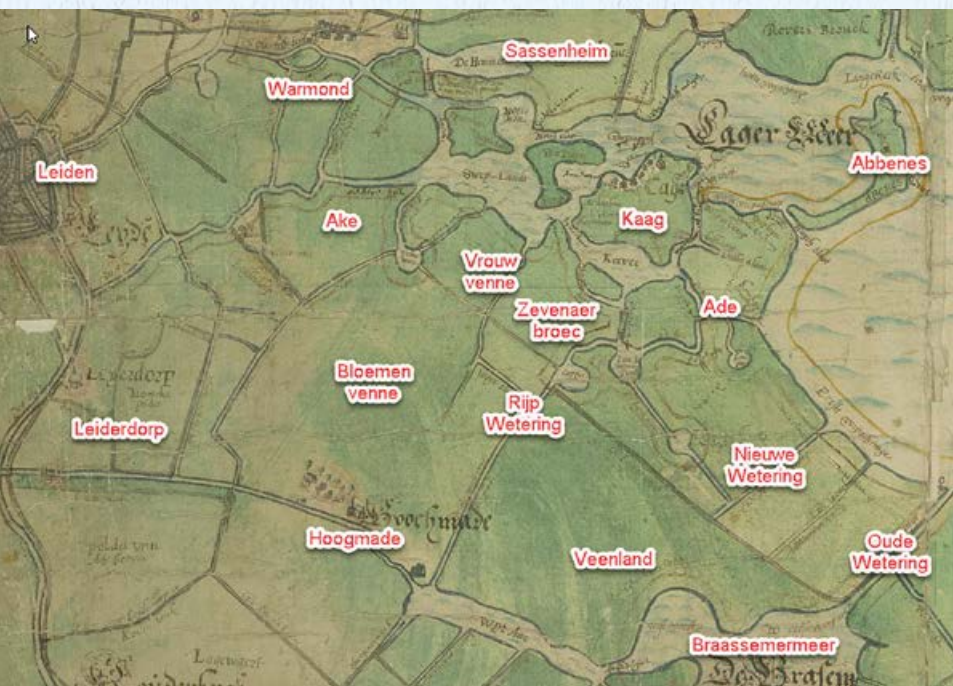
Dit korte lijstje bevat veel informatie.

Ten eerste is het interessant te weten is dat er in 1342/1343 in Alkemade kennelijk op grote schaal koren werd verbouwd.

Ten tweede blijkt uit het lijstje dat graaf Willem IV kennelijk recht had op de *korentiende*, oftewel 10% van de opbrengst van het koren. Uit de eerste zin blijkt verder dat de graaf de tienden in 1342 had verkocht, maar dat hij nog wel recht had op de tienden die vlak voor de verkoop *verschenen* waren. Bovendien blijkt uit die zin ook dat de korentienden eerder in het bezit van Dirk van Alkemade waren geweest. Met deze Dirk zal de in 1328 overleden Dirk van Alkemade worden bedoeld. Hij was een zoon van Hendrik

van Alkemade en kleinzoon van de Dirk van Alkemade die het ambacht omstreeks 1290 van de heer van Cuyk had gekocht. Mogelijk zijn de korentienden na het overlijden van Dirk in 1328 aan de graaf vervallen omdat Dirk geen zoons had.

De graaf ging de opbrengsten natuurlijk niet zelf op het platteland ophalen. Hij had daar ambtenaren voor die een slim systeem hadden bedacht. Het ambacht werd opgesplitst in deelgebieden en van ieder deel werden de korentienden bij opbod verkocht. Diegene die een deel had gekocht was vervolgens gerechtigd om de tienden bij de inwoners te innen. Voor de graaf had dit systeem als voordeel dat hij zijn geld vooraf ontving. De kopers zullen er doorgaans wel een aardig bedrag aan over hebben gehouden. Maar bij een tegenvallende oogst, bijvoorbeeld als gevolg van een overstroming, leden zij een fors verlies.

Detail van een kaart van Jan Pietersz Dou uit 1624 (Erfgoed Leiden PV71452)

Graaf Willem IV (Collectie Haags Historisch Museum).

Om welke gebieden ging het

Een aantal van de genoemde gebieden kunnen we direct thuis brengen: Kaag, Nieuwe en de Oude Wetering bestonden kennelijk al.

Ook Abbenes werd genoemd, dat was vanaf 1250 een eiland in het Leidse Meer. Met de Ade zal het gebied rondom dit riviertje worden bedoeld; het dorp Oud Ade wordt echter nog niet genoemd. Roelofarendsveen wordt als zodanig nog niet genoemd, maar zal vermoedelijk het gebied van de veertiende zijn geweest dat door Loude Hillen was gekocht. Roelof Aertsz wordt overigens in hetzelfde jaar al wel in de administratie genoemd omdat hij een schuld had aan de graaf van 43 pond. Misschien was zijn naam in dat jaar nog niet voldoende ingeburgerd.

De Ake wordt ook al genoemd in een aantal andere oude archiefbronnen. In 1299 laat Jan van Teylingen land na in de Warmonderbroek genaamd Ake en

in 1329 verkoopt graaf Willem III aan de Leidse poorter Gerard Alewijnsz vijf morgen land genaamd de lage Ake in Warmonderbroek. De Ake lag dus in Warmonderbroek, het aan deze zijde van de Kagerplassen gelegen gebied dat toen (en nu nog) tot het ambacht Warmond (nu Teylingen) behoorde. De Zevenaerbroek ben ik in een andere archiefbron niet meer tegengekomen; vermoedelijk lag dit gebied in de buurt van Zevenhuizen en de wetering genaamd Sever.

De Vrouwenne oftewel het Vrouwenveen wordt niet genoemd. Dit komt waarschijnlijk omdat dit gebied eigendom was de abdij van Rijnsburg en geestelijke instellingen vrijgesteld waren van belastingen, dus ook van de korentienden.

Bloemenvenne

Erg interessant is het Bloemenvenne oftewel Bloemenveen. Uit een document uit 1452 blijkt dat de Bloemenvenne zowel

grensde aan de Achthoven in Leiderdorp als aan de Rijpwetering. De Bloemenvenne zal daarmee ongeveer hebben gelegen tussen Rijpwetering, Hoogmade, Leiderdorp en de Aa (rondom de provinciale weg tussen Rijpwetering en Leiderdorp). In een belening uit 1332 wordt zelfs *het ambacht Bloemenvenne* vermeld. De aanduiding van Bloemenvenne als een ambacht zou kunnen betekenen (speculatief, want er is maar één bron) dat voordat het gebied door Dirk van Alkemade werd gekocht en Alkemade genoemd werd, het de naam Bloemenvenne had. Ook was er een geslacht van die naam: in 1333 is er sprake van een Jan van Bloemenvenne en in 1370 van de kinderen van Dirk van Bloemenvenne. Zelfs in 1489 wordt een Pieter Dirkszoon van Bloemenvenne vermeld. De naam Bloemenvenne is daarom uit historisch oogpunt een straatnaam waard!

Schenkingen

AAN DE STICHTING OUD ALKEMADE

Theelichtje, theepotje, sigarettenhouder - *Fam. Mooiekind* • Keukengereedschap, 3 tegels - *J. du Prie* • Kroontjespen, 2 stiften, potje inkt - *M. van der Meer* • Koekoeksklok, 2 borden Delfts blauw, tegeltje, schoenglipper, bordenrek, tinnen schaal, sigarenplank, speculaasplank, koperen schaal - *W. van der Hulst* • Twee Delftsblauwe borden, tailleband, 3 kragen, div boeken - *Verhaar* • Wieg compleet met hemel, matras e.d. - *F. Huigsloot* • Twee korsetten - *E. Toet* • Hoge hoed, zwarte emmer, theelichtje, blik koper, 5 kristallen glaasjes - *J. Oerlemans* • Poppenwagen en poppenwandelwagen met pop, poppen kinderwagen - *E. Elstgeest* • Schildje, borduursel met wapen, schietspoel - *Mevr. Mijnders* • Boek 'Spijkerzwijgen', vaas met Veense kerk, gidsendasspeld - *Fam. Verdell* • Plunjekist, militaire pet, posteinfles, feestneuzen, zwartebessenzeef, poëzie album, persoonsbewijs, div. boeken - *D. Vreeken* • Pijpenkop, souvenir Oude Wetering - *H. Bakker* • Schilderij boerderij Maarten van Ruiten - *M. van Ruiten* • Lijmklem, 2 benzinebranders, 2 sets gewichten, thermometer - *W. Akerboom* • Tegeltabelau oudervereniging Gerardusschool - *M. de Jeu* • Koffiepot - *C. Rietbroek* • Dubbele truffel, bidprentjes, schaatsmedailles, kasboek EMM - *Erven B. van der Geest* • Boek Geschiedenis St Bavo kerk, ingelijste foto van de Rode Molen, klapschaatsen - *P. Boere* • Foto P. Boot, wagenziektezak, chauffeurslijst, bedrijfsboekje - *A. Boot* • Rekmachine, ringmachine, naaimachine, aflapmachine, werkstandaard - *N. Spierenburg* • 3 dozen administratie, geluidsinstallatie, div. schaatsen, filmprojector, leest, uitzetjizer, trechter, behangsnijder - *C. Zoet* • 2 Gehaakte spreien, div. gehaakte kleedjes, strijkplank, tafelkleed. - *Fam. Rietbroek*

Alle gevers hartelijk bedankt!

Wilt u ook voorwerpen aanbieden? Neem dan contact op met onderstaande medewerkers:

- ▶ voor foto's, dia's, films: Agnes Turk (tijdens de openingsuren)
- ▶ voor ander materiaal: Sjaak Koek (tel. 06-57338844; e-mail: sjaakoek@hotmail.com)

U kunt uw spullen brengen tijdens de openingsuren van het museum op zondag en dinsdagmiddag en op maandagavond van 20.00-22.00 uur.

De Drie Ambachtshoeve te Oud-Ade (Deel 1)

Theo van der Poel & Sjaak van der Geest

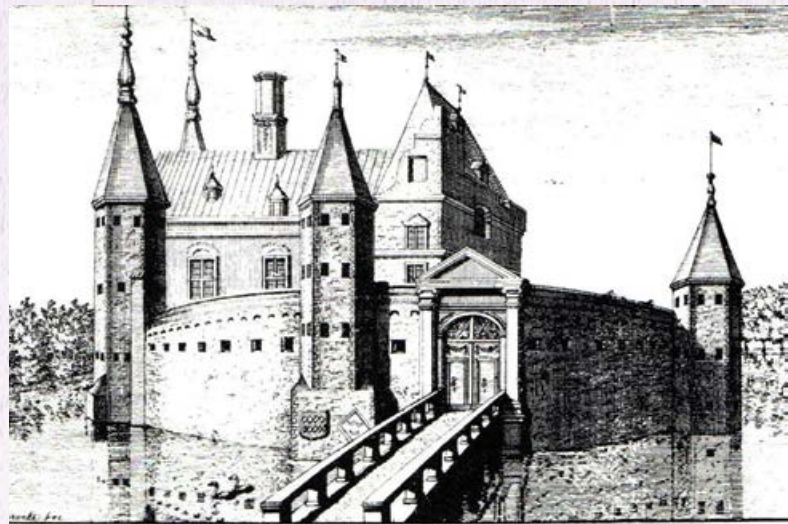
De Drie Ambachtshoeve (vermoedelijk bouwjaar 1578) is gelegen op de zuidwestelijke punt van de voormalige gemeente Alkemade, in het Achtergat, noemde men dat in Oud-Ade. Zoals de naam al doet vermoeden, liggen de weilanden die door de eeuwen heen tot de woning behoorden in drie ambachten of heerlijkheden: Alkemade, Esselijkerwoude (Woubrugge) en Leiderdorp. Vandaag de dag staat de hoeve aan de Hofdijklaan, de eerste boerderij links na de rotonde.

De naam 'Drie Ambachtshoeve' is niet altijd verbonden geweest aan de boerderij. In een akte van 12 april 1633 vermeldde de toenmalige bewoner Willem van Outshoorn dat hij woonachtig was op 'de Hoochburg' in Alkemade, onder de parochie van Leiderdorp. In een andere akte uit 1674 wordt de boerderij 'de Knotterswoning' genoemd.

Kasteel 'Ter Does' in Leiderdorp

Het oudst gevonden document over de woning dateert uit het jaar 1465. Het betreft dan niet de woning als geheel, maar de zes morgen land die in dat jaar verkocht werden aan de Abdij van Leeuwenhorst en gepacht werden door de bewoner van de boerderij.

De geschiedenis van dit stukje Alkemade gaat echter veel verder terug. Rond het jaar 1300 werd kasteel Ter Does in Leiderdorp gebouwd. De eerste bewoner, die als jonkheer Dyderick van der Does bekend is, werd door Floris V namelijk begiftigd met veel weidegebied nabij de Does. Een van zijn nakomelingen, de in 1407 in Leiderdorp geboren jonkheer Dirck Costijnsz van der Does van der Goude, overleed in 1464 en was o.a. eigenaar van 24 morgen land, waarvan zestien morgen onder Alkemade en acht morgen onder Leiderdorp lagen. De toevoeging Van der Goude dankte hij aan zijn moeder, Aleid van der Goude.

J. LAMSVELT, 1712

TER DOES

Kasteel 'Ter Does' in Leiderdorp.

Na het overlijden van Dirck verkocht zijn weduwe, de eveneens in Leiderdorp geboren jonkvrouw Oede van Montfoort, op 3 augustus 1465 deze 24 morgen aan vier personen, elk zes morgen. Een van de vier was de hierboven genoemde Abdij van Leeuwenhorst. Pachter van dat wei- of hooiland, waarvan vier morgen in Alkemade en twee morgen in Leiderdorp, was Sijmon Mourijnsz. Beide stukken belendden aan de westzijde aan de Stroomsloot. De belending van de andere drie kwarten wordt niet vermeld.

De pachters van 1466 tot 1572

Sijmon Mourijnsz was pachter in 1466. Een jaar later wordt Dirck Mourijnsz als nieuwe pachter genoemd. Afgaande op de namen van de boeren die jaarlijks de landhuur betaalden lijkt het erop dat de nieuwe contracten steeds in de familie bleven. Hun namen met het te betalen bedrag werden keurig jaarlijks vermeld.

Omstreeks 1572 veranderde er veel. De abdij was door oorlogsgeweld tijdens de belegering van Leiden en Haarlem verwoest. De zusters Cisterciënzers weken uit naar Leiden en de administratie van de verlaten goederen werd overgenomen door de Ridderschap en Edelen van Holland en West-Friesland. Naast de abdis werd een rentmeester aangesteld, bijgestaan door een commissaris.

Van al die veranderingen zal Pieter Jansz Sijtgens geboren ca 1521, weinig gemerkt hebben. Hij was toen de bewoner van 'de Hoochburg' en pachtte vanaf 1563 ook de bovengenoemde zes morgen van de abdij.

De Drie Ambachtshoeve rond 1985.

Oorlogsschade in het Lageland

Via deze Pieter Jansz komen we wel iets meer te weten over de geschiedenis van deze uithoek van Alkemade, ook wel 'Het Agtergat' of 'Het Laage Hoof' genoemd.

Uit verschillende aktes blijkt dat Leiderdorp tijdens het beleg van Leiden veel schade geleden heeft. Van de 74 huizen bleken er na de *troubelen 30 meestendeels afgebrant, gedemolieert ende afgebroocken*. (Zie ook Piet van der Plas: 'Alkemade in 1572-1576' in Alkmadders 159, september 2022). De lasten moesten nu worden opgebracht door minder huizen. Maar er speelde nog iets anders. Het ambachtsbestuur van Leiderdorp besliste dat op de woning van Pieter Jansz soldaten gelegerd werden met inbegrip van de bevoorrading. Pieter Jansz Sijtgens wilde dat Leiderdorp daarmee stopte, hij woonde immers in Alkemade. Hij maakte de kwestie aanhangig bij het Hof van Holland. In 1586 en spande hij met zijn zoon Mathijs en de twee burens Frans Pietersz Gool (nu Van der Heden) en Doede Pietersz (nu Van Leeuwen, 'Hoeve Voorzorg') een rechtszaak aan tegen de ambachtsbewaarders van Leiderdorp. Zij behoorden weliswaar tot de parochie van Leiderdorp, maar hun huizen stonden in Alkemade. Daar werd blijkbaar geen rekening mee gehouden bij het verdelen van de lasten.

Een jaar later werd, nu op verzoek van de Schout en Ambachtsbewaarders van Leiderdorp, nog eens bevestigd dat er aan de Stroomsloot in Alkemade drie hofsteden stonden en een klein *huysken waervan de bewoner weijnig van vermogen is*. Zij *parochieden* in Leiderdorp in de Nederduits Gereformeerde kerk. Het Hof van Holland deed nog geen uitspraak, maar adviseerde om terug te gaan naar de vergadertafel om tot een onderling akkoord te komen. In *den Herberge van de 'De Witte Swaen'* in Leiden werden de beide standpunten nog eens tegen het licht gehouden. Niet aanwezig waren de ambachtsheren van Alkemade en Leiderdorp die uiteindelijk het akkoord moesten tekenen.

Beer Hogenburch

Mathijs Pietersz Hogenburch volgde zijn vader Pieter Jansz Sijtgens op als eigenaar en pachter van de Drie Ambachtshoeve.

Detail van een kaart van Floris Balthasar uit 1610-1615. Rood omcirkeld de Drie Ambachtshoeve en de nabij gelegen vogelkooi.

Hij was getrouwd met Marijtgjen Beerendr (= Tiberiusdr). Voor beiden was het hun tweede huwelijk. In 1591 blijkt Mathijs Pietersz overleden te zijn en wordt het bedrijf voortgezet door zijn weduwe met haar kinderen Beer en Neeltgen. Hoewel Pieter Jansz volgens de morgenboeken nog eigenaar was van achttien morgen land, blijkt Mathijs Pietersz vijftien morgen te pachten van de familie Knotter.

Op 19 december 1606 kocht Beer Mathijsz Hogenburch van het kerkbestuur van Warmond vier morgen land, genaamd 'Het Kerckelant' met een vogelkooi en nog eens drie morgen, 'de Mourinscamp'.

Beer Hogenburch was nogal actief bij koop en verkoop van onroerend goed, maar dat valt buiten dit onderwerp. Hij zou overigens niet lang boer blijven op de Drie Ambachtshoeve. Op 8 maart 1610 verkocht hij de twee bovengenoemde stukken met vogelkooi aan de vier broers Knotter uit Leiden. Wel stelde hij als voorwaarde dat hij tot mei 1610 nog gebruik wilde maken van de vogelkooi.

Op dezelfde datum verkocht hij ook voor 762 gulden het huis met schuur en twee hooibergen, staande *op 18 morgen land van de genoemde Knotters*, gelegen in Alkemade en Leiderdorp. Ook uit deze akte blijkt duidelijk dat de gebroeders Knotter al eigenaar waren van het land. Vermoedelijk werd voor de verkoop hiervan gekozen bij de erfdeling van de boedel van Pieter Jansz Sijtgens.

Beer Hogenburch verkocht dus alleen de woning inclusief de verdere opstal, *potinge en plantinge*. Het contract van de zes morgen van de Abdij van Leeuwenhorst werd bij de boedelscheiding overgenomen door zijn zus Neeltgen Mathijsdr, gehuwd met Jan Jacobsz van der Codde.

De landheren en landvrouw van de Drie Ambachtshoeve

De Knotters: de gebroeders Jan, Cornelis, Garbrant en Jacob Knotter waren zonen van Adriaan Jansz Knotter, poorter van Leiden. Adriaan woonde aan het Rapenburg en was eigenaar van meerdere weilanden in het Lageland van Alkemade en Esselijkerwoude. Wanneer hij precies eigenaar werd van het land dat bij de Drie Ambachtshoeve behoorde is moeilijk te achterhalen.

De gebroeders Knotter verkochten de woning met het land aan hun neef Johan Claasz Knotter. Uit de tijd dat hij de 'landheer' was zijn de pachtcontracten bewaard gebleven. Zijn weduwe en kinderen hebben op 20 december 1704 de woning bij openbare verkoop verkocht aan Barend (Bernardus) Caescooper voor 7125 gulden. Er is dan sprake van woning, zomerhuis, schuithuis, hooibergen met 22 morgen 1 hond en 194 roeden land gelegen in de Roopolder onder Alkemade en Esselijkerwoude.

Barend Caescooper was geboren in Hougli (Hooghly) in Bengalen, in het noordoosten van India. Daar, aan de Ganges, was door de VOC een vruchtbaar handelsgebied gevestigd in o.a. opium en zijde. Barend was koopman. Bij zijn handelscontracten maakte hij voornamelijk gebruik van wisselbrieven. De waardevermindering van zijn onroerend goed bracht hem in financiële problemen. Met als onderpand de Drie Ambachts-

hoeve leende hij op 7 maart 1711 van Catharina Cromhout 5000 gulden. Op 19 maart 1715 werd Barend Caeskooper in Rotterdam (Cool) begraven. Zijn weduwe, Clara Catharina Stomphius, verkocht 26 mei 1717 de woning voor genoemd bedrag van 5000 gulden aan Catharina Cromhout, weduwe van Jacob Poppen.

Catharina Cromhout stamde uit een zeer rijke familie. Op 17-jarige leeftijd trouwde zij met Jacob Poppen. Diens vader, Jacob sr., was burgemeester van Amsterdam en zou de rijkste man van Amsterdam geweest zijn. Zijn vermogen werd geschat op bijna een miljoen gulden. De erfgenamen van Catharina Cromhout verkochten op 29 mei 1756 voor 3225 gulden de woning met 38 morgen land aan Gijsbert van der Schot. Het land was gelegen in drie ambachtsheerlijkheden: in Alkemade veertien morgen, in Esselikerwoude negen morgen en in Leiderdorp vijftien morgen.

Gijsbert van der Schot was naast deze boerderij ook eigenaar van 'Het Zijleinde' en 'Het Klaverblad', beide gelegen onder de gemeente Warmond, plus de woning van zijn tweede vrouw, Marijtje van der Post, weduwe van Frans van Zomeren op de Vrouweven-Zuid. Na zijn overlijden ging de gehele nalatenschap over op zijn dochter Cornelia van der Schot, die huwde met de Amsterdamse kaashandelaar Dirk Bus. (Zie ook 'Het verborgen leven van Frans van Zomeren' in Alkmadders 155, september 2021.)

Dirk Bus was door aankoop en twee huwelijken eigenaar van vier boerderijen in Oud-Ade en Warmond. Zelf woonde hij op de boerderij aan het Zijleinde, gemeente Warmond. Toen hij in 1820 kinderloos overleed, vermaakte hij de vier genoemde boerderijen (uitgezonderd enkele stukken land bij de Butterhuismolen aan de Zijl) aan het Roomsche Catholieke Armenkantoor te Amsterdam (Theo van der Poel: 'Geestverwanten', p. 51-53).

De pachters na 1600

De eerste pachter die genoemd wordt na de familie Hogenburch is **Willem Cornelisz van Outshoorn**. Hij was geboren in Leiderdorp en gehuwd met Fijtje Florisdr. In hun testament op 12 april 1633 noteerde de notaris: *woonachtig op Hoochburg in Alkemade onder de parochie van Leijderdorp*.

Een belangrijke economische vooruitgang vond plaats in 1628/1629. Toen werd toestemming verkregen om de acht polderdertjes van de Westlagelandsche polder samen te voegen tot één grote polder van in totaal 225 morgen 1 hont en 79 roeden en die bemaald zou worden door één grote molen, de molen met het rode bovenhuis. Vanaf dat jaar woonde men in de Rode Polder.

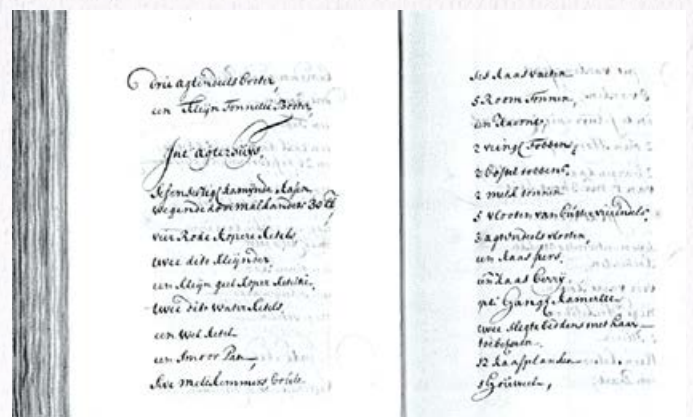
Floris Willemsz van Outshoorn, die zijn vader als pachter opvolgde, was omstreeks 1610 geboren. In 1644 wordt hij genoemd als kerkmeester van de hervormde kerk van Leiderdorp. Hij trouwde met Annetgen Jacobsdr van der Burg. De pachtcontracten werd op 10 januari 1654 en 18 april 1665 voor zeven jaar getekend. Interessant detail is de daarin genoemde

vogelkooi. De bewoner was verplicht om een *goeden geleerden kooyhond* te houden en 100 entvogels (lokeenden) met 100 eendennesten. Opvallend is ook dat landheer Johan Knotter enig meubilair dat zijn eigendom was in de woning plaatste.

Zoon **Willem Florisz van Outshoorn** volgde zijn moeder op als pachter. Hij trouwde 10 maart 1676 in de hervormde kerk van Leiderdorp met Jannetje Cornelisdr van Raaphorst uit het Lageland (Sweiland) onder Warmond. In hun testament op 1 maart 1677 legden zij vast dat zij woonden op 'Hr. Knotterswoning'. Het overlijden van Jannetje werd op 5 maart 1698 in Alkemade aangegeven. Het moederlijk erfdeel voor de drie nagelaten kinderen werd, naast alimentatie, gesteld op 50 gulden. Willem hertrouwde op 24 december 1700 in de hervormde kerk van Oude Wetering met Maria Pietersdr van Leeuwen. Het overlijden van Willem werd op 2 september 1721 in Alkemade aangegeven. Hij werd in Leiderdorp begraven. Tien maanden later, op 6 juli 1722, overleed ook Maria van Leeuwen. In haar testament had Maria haar kleinzoon Cornelis, de zoon van Cornelis Willemsz Outshoorn, als enige erfgenaam benoemd, mits hij eerst enige legaten zou uitvoeren.

Op verzoek van Johan van Asten, de rentmeester van Catharina Cromhout, de weduwe van Jacob Poppen, werd een lange inventarislijst van ongeveer 200 voorwerpen opgesteld, binnen en buiten de boerderij. Het geeft een prachtig kijkje in het reilen en zeilen van het bedrijf, zowel binnen- als buitenshuis. Het is uiteraard onmogelijk om in één pagina de verscheidenheid van de inventaris samen te vatten, maar de inventaris van het achterhuis is wel een sprekend voorbeeld van de gedetailleerdheid van de opsomming.

Kleinzoon Cornelis, die bij Maria inwoonde en als knecht in dienst was, had een jaarloon van 110 gulden. Pieter van Oosten, de tweede knecht, verdiende een tientje minder en de 'dienstmaecht' moest zich tevreden stellen met 78 gulden. De grootste

Twee pagina's uit het archief van notaris Wilmers met opsomming van de inventaris van het achterhuis: 66 karmijnde kassen wegende door malkander 30 libra (ponden), 4 rode kopere ketels, 2 dito kleynder, 1 klein geel koper keteltie, 2 dito waterketels, 1 welketel, 1 smoorpan, 7 melckemmers houtte, 6 kaasvaeten, 5 roomtonnen, 1 kaernt (karnton of emmer?), 2 vringh (wring) tobben, 2 bostel(veevoer)tobben, 2 melktonnen, 5 vlooten (platte kuipen) van buttermierendels, 3 agtendeels vlooten, 1 kaaspers, 1 kaasberrij (houten berrie om kaas te dragen, zoals nu nog in Alkmaar).

schuldpost was de achterstallige pachtsom die door de rentmeester op 3700 gulden werd geschat.

Er kwam een nieuwe pachter, **Cornelis (Kees) Dircksz Beeckenes** uit Hoogmade. Met zijn moeder, **Barber (Barbara) Doedesdr Verbaan**, weduwe van Dirck Jansz Beeckenes, als borg tekende hij op 13 maart 1723 een onderhands contract. Het was een moeilijke tijd, lage prijzen voor onroerend goed, vee en melk nekten veel boeren. Na een jaar bleek dat de jonge boer te veel hooi op zijn vork had genomen. Het contract was echter getekend en de rentmeester stond op zijn strepen.

Op 9 juni 1724 verklaarden Cornelis en zijn moeder dat zij niet in staat waren de pacht Schuld van 1012 gulden en 10 stuivers over de 43 morgen en 508 roeden land op te brengen. Als oplossing werd besloten om hun 28 koeien, 4 vaarzen, 11 varkens, 40 kazen en bouwgereedschap aan de rentmeester aan te bieden om te verkopen in mindering van de schuld. Zelfs dat bleek niet voldoende. Op 29 juni gaven zij toestemming om ook *alle het hooi en het wassend gras* over te geven om te verkopen.

Landvrouw Catharina Cromhout werd 19 maart 1734 in Amsterdam begraven. In de uitgebreide inventarislijst van haar nalatenschap wordt op 1 maart 1735 in Amsterdam onder de vele landerijen ook de Drie Ambachtshoeve met 45 morgen en 508 roeden land opgenomen. De woning werd getaxeerd op 9975 gulden. Pachter is dan **Maarten Liewes** voor 600 gulden per jaar. Zijn familienaam werd foutief als Lewus in deze akte vermeld. Ook de pastoor van Oud-Ade had er in het doopboek moeite mee en noteerde Liwis (1734) en Lives (1736).

Maarten was als weduwnaar van Jannetje Dirksdr Hartveld getrouwd met Lijsbet (Lijsje) Roele (Roelofsdr) Prins. Hij is waarschijnlijk niet lang boer geweest op de Drie Ambachtshoeve. In hun testament op 25 januari 1737 vermeldt notaris

Vromans dat zij woonden op de vrije grond van Hoogmade. In januari 1748 vond zijn derde huwelijk plaats in Esselijkerwoude met Jannetje Jansdr.

Over de jaren 1737 tot 1780 is het niet gelukt de pachters te vinden. Mogelijk heeft de rentmeester de verlengingen via onderhandse aktes vastgelegd, wat het onderzoek nog lastiger maakt.

Omstreeks 1782 is **Cornelis (Kees) Arisse van der Ruijt** pachter van de woning in het 'Agtergat bij 't Laage Hoofd'. Hij was 17 februari 1783 in Alkemade getrouwd met Klaasje (Nicolaa) van den Bos(ch), geboren aan de Groenendijk (Hazerswoude). Klaasje overleed 20 december 1797 en werd in Leiderdorp begraven. Van haar zeven kinderen leefden er toen nog drie: twee zoons, die beiden ongetrouwd bleven en dochter Heyltje die huwde met Willem Zwetsloot, boer op de Blankenhoeve aan het Vennemeer.

Kees van der Ruijt hertrouwde 7 april 1799 te Alkemade met Klaartje (Clara) Zwetsloot, geboren in Hoogmade. Ook uit dit huwelijk zouden zeven kinderen geboren worden. Als hij op 26 januari 1813 het pachtcontract met landheer Dirk Bus verlengt, betreft het *de huismanswoning met ruime 39 morgen land of 33 ha genaamd de Drie Ambachtswoning gelegen in de Roode, Boterhuis en Boschpolder*.

Klaartje overleed 29 februari 1836. Nadat haar twee thuiswonende ongehuwde broers waren overleden nam dochter Marijtte van der Ruijt met haar man het pachtbedrijf over. Zij was op 12 maart 1806 in Oud-Ade gedoopt en trouwde 14 mei 1837 met de in Leiden geboren Jacob Kuijters. Mei 1854 verhuisden zij naar Hoogmade.

Na publicatie van deel 2 verschijnt het gehele artikel inclusief alle afbeeldingen en bronnen op de website van Oud Alkemade.

Detail van een kadastertekening uit 1820.

De Drie Ambachtshoeve, nr. 295, is alleen via de Stroomsloot bereikbaar. Boven de boerderij de 'wijk' waarin enkele eilandjes drijven.

De vuurtorens van het Braassemermeer

Geert-Jan van Beek

In de werkplaats van ons museum liggen momenteel twee hele grote palen die nodig aan renovatie toe waren. Het betreft de twee lichtbakens, ofwel vuurtorens zoals ze in de volksmond werden genoemd, die eerder op het terras van café De Drie Eenen stonden. Daarvóór stonden ze tientallen jaren op de oever van het Braassemermeer op de Galgekade en bij de ingang van het Paddegat op de Zuidkade. Eigenlijk is de naam vuurtoren wel correct, omdat ze op gas werkten en boven in de torens een gaslamp brandde. Op de palen stond dan ook een waarschuwing: 'GEVAARLIJK GAS' en de palen waren genummerd. Op de Galgekade stond nummer 6 en op de Zuidkade nummer 7. De huidige horecaonderneming Paal 7, gelegen aan het Zuideinde in Roelofarendsveen, is dus vernoemd naar het lichtbaken nummer 7. De palen dienden als lichtbakens voor het passerende scheepvaartverkeer.

Alweer elf jaar geleden hebben ze een plaats gekregen op twee hoeken aan de buitenkant van het museum. En nu, na al die tijd, zijn ze naar de werkplaats van het museum gebracht voor een restaura-

tie. Daar werken de medewerkers van de werkgroep restauratie en onderhoud hard aan het opknappen van de twee lichtbakens. Er wordt gezaagd, getimmerd, geschuurd, afgebrand en geschilderd om de palen weer in een goede conditie te brengen. Over enige tijd zullen ze weer worden teruggezet op hun plek, zodat ze weer vele jaren kunnen getuigen van hun oorspronkelijke taak.

De lichtbakens naar De Drie Eenen

In 1985 zagen Adrie en Hennie Rodewijk tijdens een wandeling langs de Braassem dat Provinciale Waterstaat bezig was om de twee walbakens op de oevers van het Braassemermeer te vervangen door moderne exemplaren. Ze vroegen of ze de oude konden overnemen en dat was voor PWS geen enkel probleem. Integendeel, ze waren blij dat ze een nieuwe bestemming zouden krijgen, want zo zouden ze worden bewaard als monument.

Vroeger stonden er aan de oevers van

de Kagerplassen nog negen van dit soort bakens. Daarvan is er helaas geen een bewaard gebleven. Sommige werden gebruikt als kachelhout en de overige zijn verbrand bij een brand in een loods.

Voor Adrie en Hennie hadden de palen overigens nog een bijzondere betekenis. Hun eerste afspraak was volgens hun herinnering namelijk bij de vuurtoren op de Zuidkade bij het Paddegat.

De twee bakens van het Braassemermeer zijn, voor zover bekend, de laatst overgebleven gasgestookte walbakens. De palen zijn nu honderdvijf jaar oud en ze werkten indertijd op acetylene gas. De familie Rodewijk vond dat te ingewikkeld en besloot, nadat ze grondig waren opgeknapt, ze aan te sluiten op het elektriciteitsnet.

Oorspronkelijk zat er in beide lampen rood glas, maar Rodewijk heeft in een van de palen groen glas laten aanbrengen (groen, rechts, stuurboord). In de andere zit nog steeds het originele rode glas (rood, links, bakboord). De palen zijn in 1987 geteerd en geveerd en op het terras van De Drie Eenen geplaatst.

De ene paal is gemaakt van grenenhout en de andere van parana pine. Parana pine is een naaldhoutsoort uit subtropische bossen in Midden- en Zuid-Amerika. In de jaren zeventig van de vorige eeuw werd parana pine massaal als schrootjeswand of -plafond toegepast. Het was destijds een heel goedkoop en gangbaar artikel. Parana pine wordt sinds 2003 niet veel meer gebruikt. Het is van de markt verdwenen omdat de handel in deze houtsoort vanwege roofoverbouw inmiddels streng is gereguleerd.

In 2011 werden bij De Drie Eenen de bakens verzet en besloten Adrie en Hennie de bakens te schenken aan de Stichting Oud Alkemade. Daar werden ze natuurlijk in dank aanvaard. En na een uitvoerige opknappbeurt, waarbij ook de lampen veel aandacht kregen, werden zij in januari 2012 aan de buitenkant van het museum opgesteld.

Het lichtbaken voor het museum Oud Alkemade.

Trouwfoto van Marga en Sjaak Bouwmeester bij het lichtbaken nummer 6 op de Galgekade, 10 augustus 1973.

De AGA-fabriek in Lidingö, Zweden. Bron: AGA museum Emmen.

De geschiedenis van de walbakens

De familie Rodewijk had in 1987 van Provinciale Waterstaat fotokopieën gekregen van alle documenten die betrekking hadden op de walbakens. Daaruit bleek dat de walbakens in 1917 gefabriceerd waren in Zweden. De lampen (of koppen) zijn afkomstig van het bedrijf AGA: Aktiebolaget Gas-Accumulator. AGA werd in 1904 opgericht door Gustaf Dalén nadat hij een kleine fabriek uit Stockholm overgenomen had die uit carbide het gas acetyleen produceerde. Acetyleen is onder meer geschikt voor gebruik in gasverlichting. Deze Gustaf Dalén (1860-1937) was een Zweedse uitvinder en natuurkundige. In 1912 ontving hij de Nobelprijs voor natuurkunde. In hetzelfde jaar bouwde hij een moderne fabriek in Lidingö. In deze fabriek werden in 1917 de lichtbakens van het Braassemermeer geproduceerd en twee jaar later in Roelofarendsveen neergezet.

Het gas gevoede knippersysteem moet wel ingenieus zijn geweest. De lampen waren voorzien van loodzware mechanieken met manometers. De familie Rodewijk kreeg in 1987 ook nog vijf gietijzeren gasflessen, die echter afgevoerd zijn naar een oud ijzerbedrijf.

Uit de documenten die Adrie en Hennie van PWS kregen, blijkt dat de palen in 1919 werden geplaatst op grond van P. van Ruiten en C. Heemskerk Cz. Deze ontvingen daarvoor vijf gulden per jaar.

In een brief uit 1921 van de Oude Weteringse bloemist Jos Penning de Vries valt te lezen dat deze het beheer had over

de walbakens en de betonningen van de Kagerplassen en het Braassemermeer. Penning de Vries schreef aan zijn werkgever Provinciale Waterstaat dat het vervangen van de accu's een secuur werkje was, dat hij niet aan anderen durfde toe te vertrouwen.

Intussen werken de leden van de werkgroep restauratie en onderhoud hard door aan de restauratie van de twee lichtbakens. Hun vorderingen zijn op de foto's hiernaast te volgen. En straks, als de palen weer op hun vertrouwde plaatsen staan, zullen deze vitale 105-jarigen opnieuw aandacht vragen voor de belangrijke taak die ze in het verleden vervulden.

Bronnen:

- Archief Stichting Oud Alkemade
- Leidse Courant, 24 september 1987
- Wikipedia.nl

OUD ALKEMADE MUSEUMKWIS

De wintermaanden staan weer voor de deur, corona is zo goed als achter de rug, dus het wordt weer tijd voor de Oud Alkemade museumkwis! U kunt zich vanaf nu met uw familie of vriendengroep weer aanmelden voor een onderhoudende avond over de historie van uw leefomgeving. De kwis bestaat uit een twintigtal vragen over de historie van de verschillende dorpen, namen en bijnamen, foto's en voorwerpen van vroeger.

Wanneer: in principe iedere zaterdag en zondag vanaf 14.00 uur of doordeweeks vanaf 20.00 uur.
Kosten: € 6,- per persoon inclusief koffie, thee of fris met tuindersgebak.

Reserveren: vooraf via het secretariaat, telefoon 06 204 56 548.